

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ

Горошкіна О. М.

Робоча програма дисципліни

УКРАЇНСЬКА НАУКОВА МОВА

для здобувачів вищої освіти

**Ступінь «Доктор філософії»
Спеціальність 014 Середня освіта**

Київ– 2024

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

«ПОГОДЖЕНО»

Директор Інституту педагогіки НАПН
України

Заступник директора з наукової роботи
Інституту педагогіки НАПН України

Олег ТОПУЗОВ

Микола ГОЛОВКО

від "29" серпня 2024 р.

від "29" серпня 2024 р.

УКРАЇНСЬКА НАУКОВА МОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА

дисципліни для здобувачів вищої освіти

ступінь «Доктор філософії»

спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Київ – 2024

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.

Завідувач аспірантури та докторантури

М.О. Павельчук

УДК 378.07:811.161.2

Українська наукова мова. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями). 19 с.

Автор:

Горошкіна Олена Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки

Рецензенти:

Богданець-Білоskalенко Н.І., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України.

Караман С.О., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України.

Протокол № 9 від «29» серпня 2024 р.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2024 рік

© Горошкіна Олена Миколаївна, 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 2	Галузь знань: <u>01 – «Освіта/Педагогіка»</u>	Загальна підготовка
Загальна кількість годин – 60		
Модулів – 2	<u>014 «Середня освіта»</u>	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		2-й
		Семестр
		4-й
Індивідуальне заняття не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>Доктор філософії</u>	Лекції
		4 год.
		Практичні
		16 год.
		Самостійна робота
		40 год.
		Вид контролю: залік

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:1,5.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Українська наукова мова» є розширення уявлень здобувачів ступеня доктора філософії про українську наукову мову, засвоєння правил побудови наукових текстів, методичної адаптації наукових текстів для освітнього процесу; формування мовно-стилістичної грамотності, чуття стилю, риторичних умінь, необхідних для підготовки й оприлюднення якісних наукових, науково-популярних текстів, що репрезентують результати наукової діяльності.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких компетентностей:

Програмні компетентності

інтегральна компетентність (ІК): здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері освіти, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Здатність організовувати продуктивну усну та письмову комунікацію в освітній, науковій та управлінській діяльності, зокрема у міжнародному середовищі.

ЗК. 9. Здатність цінувати та пропагувати українську культуру та освіту, поважати мультикультурність.

фахові (професійні) компетентності (ФК):

ФК 2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами, розуміти іншомовні наукові тексти за напрямом досліджень.

Результати навчання дисципліни «Українська наукова мова» можна вважати успішними за умови досягнення

предметних результатів:

здатності визначати сутність та особливості наукового стилю та його підстилів; застосовувати авторські стратегії й тактики наукового тексту; характеризувати доцільність застосування мовних засобів наукового стилю та послуговуватися ними; стилістично грамотно оформляти тексти наукового стилю, редагувати власні й чужі наукові тексти; викладати наукові думки, результати досліджень, міркування чи узагальнення чітко, зрозуміло, логічно й грамотно з дотриманням правил академічної доброчесності.

програмних результатів:

ПРН	Знання	Уміння та навички
ПРН 6	- знання про комунікацію в освітній, науковій та управлінській діяльності, міжособистісну та педагогічну взаємодію.	- уміння організовувати процес комунікації в освітньому процесі, науковій та управлінській діяльності на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії; - уміння здійснювати педагогічну взаємодію між суб'єктами освітнього процесу, наукової діяльності та управління.
ПРН 9	- знання про традиції української національної культури та освіти; - знання про мультикультурність сучасного суспільства, толерантність та попередження виникнення конфліктних ситуацій	- уміння виявляти повагу, цінувати та пропагувати кращі традиції української національної культури й освіти; - уміння бути толерантним у сучасному мультикультурному суспільстві.
ПРН 11	– знання про норми і стилі української літературної мови, використання усного та писемного мовлення – знання про прийоми та методи збагачення мовлення здобувачів освіти для висловлення ними думок, почуттів і ставлень в освітньому процесі та процесі науково-дослідної діяльності; – знання про стратегії комунікації з учасниками освітнього процесу; – знання іноземної мови на рівні B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.	– уміння здійснювати усну та письмову комунікацію державною мовою (іноземною/іноземними мовами); – уміння застосовувати прийоми та методи збагачення мовлення здобувачів освіти; – уміння висловлювати думки, почуття і ставлення в освітньому процесі та процесі науково-дослідної діяльності (державною та іноземною/іноземними мовами); – уміння формулювати усно та письмово науково обґрунтовані думки (державною та іноземною/іноземними мовами); – уміння формувати в здобувачів освіти здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації.

У **результаті** вивчення дисципліни «Українська наукова мова» здобувач повинен **знати**:

- сутність та особливості наукового стилю та його підстилів, зокрема науково-популярного;
- жанри наукового стилю;
- способи викладу матеріалу наукового дослідження;
- мовні засоби наукового стилю й особливості використання їх ;
- алгоритмічні приписи композиційно-змістового аналізу наукового джерела;
- вимоги до мовного оформлення наукової роботи.

вміти:

- виявляти ознаки наукового стилю, його підстилів;
- здійснювати методичну адаптацію текстів наукового стилю з урахуванням принципу доступності для учнів і учениць ЗЗСО;
- володіти жанрами наукового стилю;
- правильно обирати авторські стратегії й тактики;
- обґрунтовано добирати й використовувати мовні засоби, властиві науковому стилю;
- використовувати приписи композиційно-змістового аналізу наукового джерела;
- стилістично грамотно оформляти тексти наукового стилю;
- редагувати власні й чужі наукові тексти;
- викладати наукові думки, результати досліджень, міркування чи узагальнення чітко, зрозуміло, логічно й грамотно.

обґрунтовувати авторські стратегії й тактики наукового тексту;

виявляти відповідальність, вимогливість, уважність до кожного слова, використаного в наукових текстах.

Програма навчальної дисципліни «Українська наукова мова» складається з двох модулів. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин / 2 кредити за ЄКТС.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА НАУКОВА МОВА»

Назви теоретичних розділів	Кількість відведених годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль №1			
Тема 1. Вступ. Шляхи формування мовної особистості дослідника	2		4
Тема 2. Науковий стиль української мови: загальна характеристика і специфічні риси		2	4
Тема 3. Мовні засоби української наукової мови.		2	4
Тема 4. Лексичні особливості української наукової мови. Педагогічна термінологія		2	4
Змістовий модуль № 2			
Тема 5. Науковий текст як результат наукового дослідження	2		4
Тема 6. Наукові тексти різних жанрів: властивості та структурно-сміслові компоненти		2	4
Тема 7. Компресія наукового тексту		2	4
Тема 8. Типологія помилок у науковому текстах		2	4
Тема 9. Форми наукової комунікації.		2	4
Тема 10. Виступ і доповідь на науковій конференції та захисті дисертації		2	4
Усього годин:	4	16	40

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Вступ. Шляхи формування мовної особистості дослідника	2
2.	Науковий текст як результат наукового дослідження	2
	Разом	4

Тема 1. Вступ. Шляхи формування мовної особистості дослідника

Основні поняття: мовна особистість дослідника, складники мовної особистості сучасного дослідника, мовна культура, етичний кодекс ученого, авторське право.

1. Мовна особистість науковця – суб’єкт міжособистісної, інтертекстуальної діяльності, який відрізняється високим рівнем сформованості культури мислення й мовлення.

2. Складники мовної особистості сучасного дослідника: висока методологічна культура, наукова ерудиція, мотивація до мовленнєвого вдосконалення; розвинений словниковий запас, сформовані комунікативні якості мовлення, уміння працювати з довідковими, лексикографічними джерелами.

3. Шляхи формування мовної особистості дослідника:

- Систематичне розширення інформаційного, практичного обсягу знань з мови (читання наукових статей, фахових газет, журналів, постійне користування спеціальними енциклопедичними й термінологічними словниками).

- Позитивна мотивація на оволодіння нормами української літературної мови, жанрами функційних стилів.

- Розвиток умінь свідомо й відповідально ставитися до слова, власної вимови, письмової культури.

- Удосконалення практики публічних виступів з фахової тематики на наукових конференціях.

- Розвиток особистих якостей науковця: наукової ерудиції, володіння сучасними освітніми технологіями, педагогічним професіоналізмом, оперативного реагування на динамічні вимоги до професійної компетентності, знання й розуміння інтегративних процесів у науці й освіті, здійснення їх взаємодії та синтезу.

4. Складники мовної культури дослідника:

- мотиваційний компонент (мотиви, потреби, прагнення до ефективної мовнокомунікативної наукової діяльності);

- пізнавальний (когнітивний) компонент (сукупність науково-теоретичних знань фахового спілкування);

- діяльнісний компонент (уміння зрозуміло, чітко, логічно, доречно висловлювати думку, будувати діалог тощо).

5. Етичний кодекс ученого. Авторське право.

Складником етичного кодексу вченого є **авторське право**. Це набір виключних прав, які дозволяють авторам літературних, мистецьких та наукових творів отримати соціальні блага від результатів своєї творчої діяльності.

Тема 2. Науковий текст як результат наукового дослідження

Основні поняття: текст; види текстів: теоретичний, методологічний, оглядовий, пояснювальний, емпірико-фактологічний, додатковий, мішаного типу; конспект, тези, анотація, відгук, реферат, стаття.

1. Поняття про текст. Основні характеристики наукового тексту.

2. Принципи укладання наукових текстів: принцип змістової насиченості; наукової інформативності; новизни; змістової закінченості; доступності; проблемності.

3. Види текстів за функційним призначенням: теоретичний текст (подає теоретичні аспекти предмета дослідження); методологічний текст (містить мотивацію та опис специфіки методології проведеного дослідження); оглядовий текст (науково обґрунтовує предмет

дослідження, установлює межі цього дослідження, указує на ступінь невивченості його окремих складників); пояснювальний текст (розкриває основні положення за допомогою покликань, цитат, різних приміток і тлумачень понять, таблиць, формул тощо); емпірико-фактологічний текст (подає опис фактологічної бази дослідження, класифікацію й узагальнення фактів у конкретному дослідницькому контексті); додатковий текст (для додаткових доказів наукових положень використовують анкети, тексти завдань графіки, статистичний матеріал, розміщені в додатках до наукової роботи); науковий текст мішаного типу (поєднує ознаки різних видів наукових текстів).

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин
1	Науковий стиль української мови	2
2	Мовні засоби української наукової мови	2
3	Лексичні особливості української наукової мови. Педагогічна термінологія	2
4	Наукові тексти різних жанрів: властивості та структурно-семантичні компоненти	2
5	Компресія наукового тексту	2
6	Типологія помилок у наукових текстах	2
7	Форми наукової комунікації	2
8	Виступ і доповідь на науковій конференції та захисті дисертації	2
	Разом	16

Тема 1.2. Науковий стиль української мови

План

1. Загальна характеристика і специфічні ознаки наукового стилю.
2. Сфера застосування та основні функції наукового стилю.
3. Підстили наукового стилю.

Література:

1. Горошкіна О.М., Груба Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика. Навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга. 2023. 120 с
2. Колоїз Ж.В. Українська наукова мова. Кривий Ріг: КДПУ. 2017. 135 с.
3. Культура фахового мовлення: навч. посібник; за ред. Н.Д. Бабич. Чернівці: Книги-XXI, 2005. 527 с.
4. Мацько Л.І., Денискіна Г.О. Українська наукова мова (теорія і практика): навчальний посібник Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. 272 с.
5. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
6. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посібник. з алгоритмичними прописами. 3-тє вид., переробл і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 426 с.
7. Тимкова В.А. Українська мова в науці. Навчальний посібник. Вінниця : ВВ ВНАУ. 2018. 212 с.

Тема 1.3. Мовні засоби української наукової мови

План

- Фонетико-інтонаційні особливості усної форми наукового стилю
 Лексико-фразеологічні особливості наукового стилю.
 Граматичні особливості наукового тексту.
 Синтаксис наукового мовлення.
 Активні та пасивні конструкції на -но, -то на означення результативності.

Особливості вживання складносурядних і складнопідрядних речень у науковому стилі.
Порушення принципу узгодження, керування, зв'язку між підметом і присудком.

Помилки в побудові речень з дієприслівниковим зворотом, у реченнях з однорідними членами.

Форми передачі чужої мови в науковому стилі. Граматичні помилки.

Література:

1. Горошкіна О.М., Груба Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика. Навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга. 2023. 120 с
2. Колоїз Ж.В. Українська наукова мова. Кривий Ріг: КДПУ. 2017. 135 с.
3. Культура фахового мовлення: навч. посібник; за ред. Н.Д. Бабич. Чернівці: Книги-XXI, 2005. 527 с.
4. Мацько Л.І., Денискіна Г.О. Українська наукова мова (теорія і практика): навчальний посібник Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. 272 с.
5. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. Київ: ВЦ "Академія", 2007. 360 с.
6. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посібник. З алгоритмичними прописами. 3-тє вид., переробл і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 426 с.
7. Панченков А., Терещенко В. Український правопис у новій редакції. Методика реалізації. Київ: Соняшник. 2019. 256 с.
8. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. Потебні; Інститут української мови. К. : Наук. думка, 2019. 392 с.

Тема 1.4. Лексичні особливості української наукової мови. Педагогічна термінологія

План

1. Лексичні особливості наукової мови.
2. Доцільність використання у фаховому мовленні іншомовної лексики.
3. Українські відповідники до запозичених термінів.
4. Наукова термінологія. Основні вимоги до термінів. Особливості синонімії в термінології.
5. Тенденції розвитку педагогічної термінології.
6. Лексичні помилки: змішування паронімів, мовленнєва недостатність і надмірність.
7. Лексикографічні й довідкові видання.

Література:

1. Горошкіна О.М., Груба Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика. Навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга. 2023. 120 с.
2. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В.Г. Кремень; заст. Гол. Ред. В.І Луговий, О.М. Топузов; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва; редкол.: О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю. Саух, та інші]: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ. Юрінком Інтер, 2021.
3. Колоїз Ж.В. Українська наукова мова. Кривий Ріг: КДПУ. 2017. 135 с.
4. Мацько Л.І., Денискіна Г.О. Українська наукова мова (теорія і практика): навчальний посібник Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. 272 с.
5. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. Київ: ВЦ "Академія", 2007. 360 с. \
6. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посібник. з алгоритмичними прописами. 3-тє вид., переробл і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 426 с.

Тема 2.5. Наукові тексти різних жанрів: властивості та структурно-сміслові компоненти

План

1. Наукова замітка, наукова рецензія, відгук.
2. Тези, стаття, анотація.
3. Дисертація

Література:

1. Горошкіна О.М., Груба Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика. Навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга. 2023. 120 с.
2. Колоїз Ж.В. Українська наукова мова. Кривий Ріг: КДПУ. 2017. 135 с.
3. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посібник. з алгоритмичними прописами. 3-тє вид., переробл і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 426 с
4. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.

Тема 2.6. Компресія наукового тексту

План

1. Компресія – спосіб трансформування тексту.
2. Анотація до дисертації. Вимоги до анотацій.
3. Особливості реферування наукових текстів.
4. Основні правила автореферування.
5. Ключові слова.

Література:

1. Горошкіна О.М., Груба Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика. Навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга. 2023. 120 с.
2. Колоїз Ж.В. Українська наукова мова. Кривий Ріг: КДПУ. 2017. 135 с.
3. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий(заст. голови), О. М. Топузов (заст. голови)]; за заг.ред. В.Г.Кременя. — Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. — 384 с. —Бібліогр.: с. 21. — (До 30-річчя незалежності України). DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>URL: <https://lib.iitta.gov.ua/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf>
4. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посібник. з алгоритмичними прописами. 3-тє вид., переробл і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 426 с
5. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю : монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2016. 627 с.
6. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.

Тема 2.7. Типологія помилок у наукових текстах

План

1. Класифікація помилок
2. Лексичні помилки
3. Орфографічні помилки.
4. Граматичні помилки
5. Стилистичні помилки.

Література:

1. Горошкіна О.М., Груба Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика. Навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга. 2023. 120 с.

2. Типологія помилок у науковому тексті : 3б. наук. пр. ; відп. ред. Т. В.Симоненко. Черкаси : Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, 2011. 118 с.

3. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. Потебні; Інститут української мови. К. : Наук. думка, 2019. 392 с.

Додаткова

1. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення . Видання друге, істотно доповнене: Ін-т укр. мови НАН України.Київ: КММ, 2019. 208 с.

2. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців : монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2019. 356 с.

3. Панченков А., Терещенко В. Український правопис у новій редакції. Методика реалізації. Київ: Соняшник. 2019. 256 с.

Тема 2.8 Форми наукової комунікації

План

1. Основні характеристики підготовленого і спонтанного мовлення.
2. Публічне мовлення.
3. Принципи підготовки публічного виступу.
4. Прийоми заволодіння увагою аудиторії.
5. Композиція публічного виступу.
6. Вимоги до частин публічного виступу. Ораторський стиль.

Література:

1. Горошкіна О.М., Груба Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика. Навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга. 2023. 120 с.

2. Горошкіна О.М., Шутова Л.І. Науковий текст: особливості мови та стилю : навчально-методичний посібник. Луганськ: Світанок, 2013. 138 с.

2. Колоїз Ж.В. Українська наукова мова. Кривий Ріг: КДПУ. 2017. 135 с.

Додаткова

1. Педагогічна майстерність: розвиток професійно-педагогічної адаптивності та соціальної рефлексії майбутнього вчителя : навч. посіб. / О. М. Топузов, О. В. Малихін, Т. Л. Опалюк ; М-во освіти і науки України. – Київ : Пед. думка, 2018. – 291 с. – Бібліогр. у кінці розд.

2. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика: монографія / О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.; за ред. О. А. Кучерук. Київ: КНТ, 2016. 258 с.

Тема 2.9. Виступ і доповідь на науковій конференції та захисті дисертації

План

1. Особливості усного мовлення.
2. Роль інтонації. Паузи в мовленні.
3. Недоліки виступів на конференціях
4. Правила коректного ведення дискусії.
5. Наукова полеміка.
6. Коректні полемічні прийоми.
7. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії

Література

1. Горошкіна О.М., Груба Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика. Навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга. 2023. 120 с.

2. Горошкіна О.М., Шутова Л.І. Науковий текст: особливості мови та стилю : навчально-методичний посібник. Луганськ: Світанок, 2013. 138 с.

3. Колоїз Ж.В. Українська наукова мова. Кривий Ріг: КДПУ. 2017. 135 с.

Додаткова

1. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика: монографія / О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.; за ред. О. А. Кучерук. Київ: КНТ, 2016. 258 с.

2. Топузов О. М. *Вітальне слово учасникам семінару*. Допрофільна підготовка учнів у сучасній гімназії: стан, проблеми, перспективи: збірник тез Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Київ. 2021. С. 5 –6.

3. Топузов О. М. *Вітання учасникам конференції. Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2020: глобалізований простір інновацій* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 28 травня 2020 р. / НАПН України, Ін-т педагогіки НАПН України ; за заг. ред. О.І. Локшиної. Київ ; Біла Церква : Авторитет, 2020. С. 14.

4. Топузов Олег. Вступне слово. Музейна педагогіка в умовах воєнного стану : збірник матеріалів Міжнародного круглого столу, м. Київ, 26 травня 2022 р. / за наук. ред. С. О. Довгого. — Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2022. С. 29 – 30.

5. Топузов О. М. *Вступне слово*. Музейна педагогіка в умовах пандемії COVID-19 : збірник матеріалів доповідей учасників Всеукраїнського круглого столу, м. Київ, 27 травня 2021 р. С. 13 –14.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська наукова мова» спрямований на закріплення теоретичних знань і їх поглиблення, на набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, що сприяє формуванню професійного світогляду майбутніх фахівців докторів філософії.

Самостійна робота поділяється на 10 тем (по 4 години кожна).

Кожна самостійна робота передбачає виконання письмового завдання.

Звітуватись за виконання самостійної роботи бажано під час відповідного семінарського заняття.

Матеріали, підготовлені письмово, здаються (надсилаються) викладачеві на перевірку.

№ з/п	Назви тем самостійних робіт	Кількість годин
	Тема 1.1. Шляхи формування мовної особистості дослідника 1. <i>Визначте особливості ідіостилю науковців на основі аналізу усних і писемних текстів.</i> 2. <i>Підготуйте презентацію словника, яким ви користуєтесь під час наукового дослідження.</i>	4
.	Тема 1.2. Науковий стиль української мови 1. <i>Прочитайте текст і скажіть, чи згодні ви з міркуваннями вчених. Що варто взяти до уваги, „шліфуючи” мову і стиль наукової роботи? Обґрунтуйте свою думку.</i> Як можна домогтися поліпшення стилю викладу наукового матеріалу дисертації? Демосфен вісім разів переписав „історію” Фукадида, щоб опанувати величну і вражаючу фразеологію цього знаменитого історика... Вудро Вільсон, щоб поліпшити свій стиль, вивчав праці Демосфена. Л. Толстой щодня вивчав Біблію... Секрет поліпшення стилю дисертантом полягає в тому, щоб уважно читати художні книги та вивчати їх... Дозвольте собі вивчити дві – Біблію і Шевченка. Пийте з цих джерел... Якщо дотримуватися цих порад, то поступово, непомітно, але	4

	неминуче ваша манера мовлення та виклад думок на папері стануть більш красивими, витонченими та стилістично грамотними... (А. Зосімов, В. Голік). 2. Знайдіть у наведеному фрагменті риси наукового стилю (абстрактність, термінологічність, точність, логічність, доказовість, використання складних синтаксичних конструкцій). Знають і люблять у нас японську літературу, образотворче мистецтво й кіномистецтво. Цікавлять нас і особливості мовного спілкування японців. Історично склалося так, що японці уникають прямо давати чіткі і ясні, позитивні чи негативні оцінки, бо не хочуть своїми судженнями завдати болу співрозмовнику, якщо думки й погляди співрозмовників не збігаються. Усе робиться для того, щоб співрозмовник зберіг упевненість у собі, у своїй правоті. Ця традиція виявляти свої думки опосередковано, ніби піддаючи сумніву істинність власних слів, а заперечення висловлювати тільки натяками у формі прикладів і порівнянь призвела до появи в мові значної кількості словосполучень типу „чи не буде це так, що ...”, „у мене таке враження, ніби можна сказати, що...”. Обов’язковим проявом ввічливості служить і всіляке приниження власної особи. Підносячи гарний подарунок, японець обов’язково скаже: „Це зовсім нікчемна річ, але прийміть, будь ласка”. Добре пригостяючи, японець скаже: „Зовсім нічого немає...”. Про себе, свої речі і своє оточення не прийнято говорити „хороший”, „гарний”, а тільки „невмілий”, „нерозумний”, „нікчемний”, тоді як співрозмовника і його оточення завжди характеризують такими епітетами, як „дорогоцінний”, „достославний”. Як зазначив японський лінгвіст Хорікава Наойосі, „ми говоримо так не тому, що така граматики японської мови, а граматики така тому, що так говорили наші предки” (З журналу). 3. Визначення жанрово-стильової належності текстів. 4. Аналіз текстів різних підстилів наукового стилю.	
	Тема 1.3. Мовні засоби української наукової мови 1. Доберіть до слів іношомовного походження власне українські слова-синоніми. Визначте сферу їх уживання. Бартер, консенсус, ратифікувати, легалізувати, менеджер, процент, толерантність, пролонгувати, дикція, демонструвати, кореспонденція, репрезентувати, компенсувати, потенціал, акумулювати, імплементація, експертиза, ревізія, санкція, субсидія, конкуренція, конфіденційний, конфронтація. 2. Складіть алфавітний список прізвищ, імен та по батькові відомих учених відповідного фаху, поставте їх у формі родового, давального та орудного відмінків. 4. Відредагуйте один із текстів (за власним вибором). Текст. 1. Як показав досвід, проблемно-проектний семінар виявився оптимальною формою створення навчально-професійної спільноти студентів і педагогів – „співбуттєвого простору”, що дозволяє реалізувати умову персональної включеності, причетності до вироблення суспільно-значущого продукту, емоційного піднесення. Студенти з перших занять розуміли, що їхня точка зору є важливою, переконувалися в тому, що проблеми сучасної освіти, професійної підготовки не мають однозначних і готових рішень. У підсумку семінару відбувалася його колективна рефлексія, оцінка виробленого колективного продукту. Форма проектно-проблемного семінару стала вагомим підґрунтям для реалізації моделюючої стратегії організаційно-діяльнісних ігор за змістом програми. Таким чином, кожен	4

	студент був умотивований логікою просування від усвідомлення ролі педагога до власне професійної діяльності і конструктивно включався в групову роботу по вирішенню завдань моделювання. Така логіка побудови змісту й вибору організаційної форми занять однієї з провідних фахових дисциплін початкової професійної підготовки (“Вступ до фаху”) продиктована тим, що на початку входження в професію майбутні педагоги оволодівають основами проектувальної діяльності, а необхідний рівень сформованості проектувальних умінь буде досягнутий на завершальному етапі навчання (4 курс) через систему відповідних спецкурсів і спецсеминарів, зокрема, „Моделювання педагогічної діяльності”, „Проектування педагогічного процесу”. Отже, провідними психолого-педагогічними умовами на I етапі формування професійної свідомості з цілісного комплексу визначених нами умов, є створення навчально-професійної спільноти (співбуттєвого простору) та ціннісно-смыслового простору, в якому переживаються існуючі й утворюються нові педагогічні цінності й смисли. Текст 2. Виокремлюється ряд напрямів позааудиторної роботи зі студентами з доповненням, розширенням та реалізацією їхнього особистісного творчого потенціалу в гендерному спрямуванні: – доповнення зон самореалізації студентів (наприклад, заохочення дівчат до занять спортом, а юнаків – до самообслуговування); – організація досвіду рівноправної співпраці юнаків і дівчат у спільній діяльності; – зняття традиційних культурних заборон на емоційне самовираження юнаків, заохочення їх до вираження почуттів; – проведення з дівчатами занять із досвіду самозаохочення й підвищення самооцінки (наприклад, технологія щоденника з фіксуванням успіхів). Якщо позааудиторна робота взагалі певною мірою передбачає індивідуальний особистісно орієнтований підхід до студентів, то зазначена організаційна форма зокрема дає більшу свободу вибору і самареалізації, допомагає бути достатньо гнучкими і вміти використовувати варіанти можливої поведінки. Однією зі специфічних позааудиторних форм навчання, зорієнтованих на формування сучасних гендерних стереотипів, є позааудиторна самостійна робота, що передбачає здатність студента до самоорганізації, самоконтролю й самооцінки власних досягнень у навчально-пізнавальному процесі. Важливим етапом залучення студентської молоді до самостійної позааудиторної роботи є мотиваційний. Сформувати позитивну мотивацію є завданням викладачів. Мотиваційний етап передбачає формування стійких орієнтирів студента на важливість, необхідність самостійної роботи; усвідомлення взаємозалежності форм самостійної та аудиторної роботи, значення оволодіння навичками самостійної роботи для формування якостей професіонала.	
	Тема 1. 4. Лексичні особливості української наукової мови. Педагогічна термінологія <i>1. Поєднайте прикметники з поданими іменниками.</i> Гармонічний // гармонійний: аналіз, людина, коливання, відносини, витвір, стиль, побудова.	4

	Дружний // дружній: взаємини, народ, країна, рука, вітання, зв'язки, колектив. Особистий // особовий: власність, господарство, майно, книжка, підпис, склад, посвідчення, назва, рахунок. Діалектний // діалектичний: експедиція, практика, мовлення, ареал, слово, особливості. Матеріальний // матеріалістичний: інтерес, становище, стан, цінності, світ, філософія. Дипломний // дипломований: проєкт, учасник, фахівець, робота 2. <i>Доберіть до слів іншомовного походження власне українські слова-синоніми. Визначте сферу їх уживання.</i> Бартер, імплементація, консенсус, ратифікувати, легалізувати, менеджер, процент, толерантність, пролонгувати, дикція, демонструвати, кореспонденція, репрезентувати, компенсувати, потенціал, акумулювати, експертиза, ревізія, санкція, субсидія, конкуренція, конфіденційний, конфронтація.	
	Тема 2.5. Науковий текст як результат наукового дослідження 2. <i>Рецензування наукової статті з фахової проблематики.</i> 3. <i>Укладання словника термінів з теми наукового дослідження (15-20).</i>	4
	Тема 2.6. Наукові тексти різних жанрів 1. <i>Підготовка тез, рецензії на статтю (за темою дослідження).</i> 2. <i>Прочитайте наведені матеріали довідково-рекомендаційної анотації, відредагуйте її. З'ясуйте, який структурний компонент її відсутній, та запропонуйте його з урахуванням належного місця у структурі анотації. Спрогнозуйте назву та жанр джерела, яке характеризує відновлена Вами анотація.</i> До складу ввійшли статті та нариси про педагогів, життєвий і творчий шлях яких тісно пов'язаний із Україною. Це перше подібне видання за всю історію незалежної України. Персоналії у книзі розташовано за часом видання письменником першої книжки.	4
	Тема 2.7. Компресія наукового тексту 1. <i>Схарактеризуйте основні види анотацій. З'ясуйте, який вид анотації є найбільш поширеним у науковій діяльності. Ознайомтеся з анотаціями на дві журнальні наукові статті з проблеми дослідження. Спробуйте визначити ключові слова. Звірте свій варіант з авторським. Схарактеризуйте, чи вдало дібрані ключові слова в статтях.</i> <i>Установіть спільне й відмінне між конспектом наукового джерела, анотацією і рефератом.</i> 1. <i>Складання анотації до наукової статті за фахом.</i> 2. <i>Реферування наукового тексту.</i>	4
	Тема 2.8. Типологія помилок у наукових текстах 1. <i>Поєднайте прикметники з поданими іменниками.</i> Гармонічний // гармонійний: аналіз, людина, коливання, відносини, витвір, стиль, побудова. Дружний // дружній: взаємини, народ, країна, рука, вітання, зв'язки, колектив. Особистий // особовий: власність, господарство, майно, книжка, підпис, склад, посвідчення, назва, рахунок.	4

	Діалектний // діалектичний: експедиція, практика, мовлення, ареал, слово, особливості. Матеріальний // матеріалістичний: інтерес, становище, стан, цінності, світ, філософія. Дипломний // дипломований: проєкт, учасник, фахівець, робота. 2. <i>Доберіть до слів іншомовного походження власне українські слова-синоніми. Визначте сферу їх уживання.</i> Бартер, консенсус, ратифікувати, легалізувати, менеджер, процент, толерантність, пролонгувати, дикція, демонструвати, кореспонденція, репрезентувати, компенсувати, потенціал, акумулювати, імплементація, експертиза, ревізія, санкція, субсидія, конкуренція, конфіденційний, конфронтація. 3. <i>Складіть алфавітний список прізвищ, імен та по батькові відомих учених відповідного фаху, поставте їх у формі родового, давального та орудного відмінків.</i> 4. <i>Редагування текстів, складання тексту рецензії на статтю.</i>										
	Тема 2.9. Форми наукової комунікації 1. <i>Підготуйте публічний виступ або есе за такими темами :</i> 1. Для чого вченому сьогодні потрібні риторичні здібності? 2. Як ви розумієте фразу „мова є система знаків на радість тим, хто думає, і на горе тим, хто відчуває”? 3. Чи можливе використання наукового стилю в SMS-жанрах, чатах? 4. Чи погоджуєтеся ви з думкою, що люди перестають мислити, коли перестають читати? 5. Чи могли б ви назвати для себе книгу відкриттям? 6. Як ви обираєте книги для читання? 7. Чи можна через мову дітей зрозуміти, як відбувається номінація? 8. Як ви розумієте фразу „Те, що ми знаємо, – обмежене, а те, що не знаємо, – безкінечно”? 2. <i>Підготуйте мультимедійну презентацію про різновиди академічного красномовства, використовуючи зміст таблиці.</i> Різновиди академічного красномовства <table border="1" data-bbox="228 1375 1294 1599"> <tr> <th>Наукове</th><th>Науково-популярне</th><th>Навчальне</th></tr> <tr> <td>наукова доповідь, реферат, огляд, дискусія</td><td>лекція, статті</td><td>лекція, розповідь, опис, бесіда тощо</td></tr> </table> Задання оратора <table border="1" data-bbox="228 1599 1294 1935"> <tr> <td>повідомити про результати досліджень, порушити наукову проблему</td><td>говорити просто про складне; навчити слухачів критично мислити, заволодіти їхньою увагою</td><td>привернути увагу до актуальних проблем науки, говорити просто про складне; навчити слухачів критично мислити, заволодіти їхньою увагою</td></tr> </table> Представники: Сократ, Платон, Демосфен, Аристотель, Й. Кононович-Горбацький, Ф. Прокопович, І. Франко, Ю. Шевельов та ін. 3. <i>Підготовка виступу на конференцію (за темою дослідження)</i>	Наукове	Науково-популярне	Навчальне	наукова доповідь, реферат, огляд, дискусія	лекція, статті	лекція, розповідь, опис, бесіда тощо	повідомити про результати досліджень, порушити наукову проблему	говорити просто про складне; навчити слухачів критично мислити, заволодіти їхньою увагою	привернути увагу до актуальних проблем науки, говорити просто про складне; навчити слухачів критично мислити, заволодіти їхньою увагою	4
Наукове	Науково-популярне	Навчальне									
наукова доповідь, реферат, огляд, дискусія	лекція, статті	лекція, розповідь, опис, бесіда тощо									
повідомити про результати досліджень, порушити наукову проблему	говорити просто про складне; навчити слухачів критично мислити, заволодіти їхньою увагою	привернути увагу до актуальних проблем науки, говорити просто про складне; навчити слухачів критично мислити, заволодіти їхньою увагою									

	Тема 2.10. Виступ і доповідь на науковій конференції та захисті дисертації 1. <i>Прослухайте виступ мовознавця «Як досягти мовної гармонії у нашому суспільстві» Павла Гриценка за покликанням https://www.youtube.com/watch?v=rdsNouvSBJE.</i> <i>Визначте його тему, рід і вид. До кого звертається автор? Яка враження на вас справив виступ? Чи викликав у вас інтерес? Якщо так, то чому? Які мовні особливості виступу ви помітили?</i> 2. <i>Проаналізуйте промову за таким планом</i> 1. <i>Обізнаність з темою.</i> 2. <i>Новизна інформації.</i> 3. <i>Логічність розвитку теми.</i> 4. <i>Аргументування основних положень.</i> 5. <i>Засоби активізації уваги слухачів.</i> 6. <i>Використання риторичних фігур і тропів.</i> 3. <i>Підготуйте виступ до 5-7 хвилин із теми свого наукового дослідження.</i> 4. <i>Складання «Пам'ятки науковцеві для підготовки цікавого виступу»</i>	4
	Разом	40

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни застосовуються такі методи навчання:

1. Оргдiяльнiснi: цiлевизначення, планування, рефлексiя.

2. Методи опрацювання й засвоєння iнформацiї: *дослiдницький* (прогнозування, узагальнення, власне формулювання правил, понять; висновки); *асоцiативний* (спiввiднесення iнформацiї за схожiстю з вiдомими предметами, явищами, формами, знаками); *вiзуалiзацiя iнформацiї конструювання* (перетворення текстової iнформацiї в схему, таблицю); *моделювання* (створення моделi, ланцюжка, у якому виучуване мовне чи мовленнєве явище, поняття посiдає вiдведене йому мiсце); *пояснення*; *мнемонiчний* (складання карт пам'ятi, визначення ключових слiв), *дiалогiчний* (види: бесiда, дiалогування, дискусiя; *прийоми*: формулювання запитань, прогнозування, зiставлення, порiвняння, узагальнення).

3. Методи закрiплення й творчого застосування знань i вмiнь: метод вправ, метод проєкту.

4. Методи самоконтролю: *пiзнавальний* (тести, вiдповiдi на запитання для самоконтролю), *творчий* (пошуки способiв i ситуацiй застосування здобутих знань, набутих умiнь i навичок), *дiалогiчний*.

Методи пiд час дистанцiйного навчання: телекомунiкацiйнi (iнтерактивнi комп'ютернi вiдеоконференцiї, on-line консультацiї, самостiйна робота здобувачiв вищої освiти ступеня доктор фiлософiї з використанням освiтнiх платформ (Zoom, Classroom, Google Meet) та месенджерiв (Telegram, Viber).

9. Методи контролю

Поточне усне опитування для перевiрки засвоєння матерiалу, бесiда; виконання вправ.

Пiд час оцiнювання усних вiдповiдей враховуються:

1. Змiстовнiсть – докладне ознайомлення з темою, глибоке її осмислення, рiзнобiчне розкриття, уникнення зайвого, повнота й правильнiсть вiдповiдi.

2. Послiдовнiсть – логiчнiсть викладу думок, яка досягається завдяки внутрiшньому плану: задум – основна думка – її членування – висновки.

3. Точнiсть – правильне розумiння понять, знання термiнiв, якими передаються цi поняття, доречне вживання їх, яснiсть викладу матерiалу.

4. Виразність – логічний наголос основних (ключових, домінуючих) слів, інформативних щодо даної теми.

5. Правильність усного й писемного мовлення – відповідність літературним нормам, що діють у мовній системі: орфоепічним (володіння правильною вимовою звуків та звукосполучень), акцентуаційним (вміння ставити правильний наголос), морфологічним (вміння правильно вживати морфеми, форми слів), лексичним (володіння правильним слововживанням), синтаксичним (знання усталених зразків побудови словосполучень, речень, текстів) та стилістичним (уміння відбирати мовні елементи відповідно до умов спілкування).

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Очікувані результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються на першому занятті в семестрі. Враховуються бали, набрані на заняттях та під час заліку. При цьому обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача під час заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном чи іншими пристроями під час заняття з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів на 1 семестр, із них 85 балів здобувач може отримати впродовж роботи на лекційних, практичних заняттях, 15 балів – на заліку.

Схему нарахування балів з дисципліни подано в таблиці.

Поточне оцінювання, самостійна робота											Залік	Сума
ЗМ1					ЗМ2							100
Л1	ПР1	ПР2	ПР3	С/р	Л.2	ПР4	ПР5	ПР6	ПР7	ПР8	С/р	
2,5	5	5	5	15	2,5	5	5	5	5	5	25	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
69–74	D	
60–68	E	задовільно
35–59	FX	
1–34	F	незадовільно з можливістю повторного складання незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них 85 балів здобувач може отримати впродовж семестру вивчення дисципліни, 15 балів – під час заліку.

11. Методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни, конспект лекцій – рукопис.

12. Рекомендована література

Основна

1. Горошкіна О.М., Груба Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика. Навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга. 2023. 120 с.
2. Горошкіна О.М., Шутова Л.І. Науковий текст: особливості мови та стилю : навчально-методичний посібник. Луганськ: Світанок, 2013. 138 с.
3. Колоїз Ж.В. Українська наукова мова. Кривий Ріг: КДПУ. 2017. 135 с.
4. Мацько Л.І., Денискіна Г.О. Українська наукова мова (теорія і практика): навчальний посібник Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. 272 с.
5. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. Київ: ВЦ "Академія", 2007. 360 с.
6. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий(заст. голови), О. М. Топузов (заст. голови)]; за заг.ред. В.Г.Кременя. — Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2021. — 384 с. —Бібліогр.: с. 21. — (До30-річчя незалежності України). DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-uaURL>:
<https://lib.iitta.gov.ua/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf>
7. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посібник. з алгоритмичними прописами. 3-тє вид., переробл і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 426 с
8. Панченков А., Терещенко В. Український правопис у новій редакції. Методика реалізації. Київ: Соняшник. 2019. 256 с.
9. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю : монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2016. 627 с.
10. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
11. Тимкова В.А. Українська мова в науці. Навчальний посібник. Вінниця : ВВ ВНАУ. 2018. 212 с.
12. Типологія помилок у науковому тексті : Зб. наук. пр. ; відп. ред. Т. В.Симоненко. Черкаси : Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, 2011. 118 с.
13. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. Потебні; Інститут української мови. К. : Наук. думка, 2019. 392 с.

Додаткова

1. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 20 с.
2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2016. 260 с.
3. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення . Видання друге, істотно доповнене: Ін-т укр. мови НАН України. Київ: КММ, 2019. 208 с.
4. Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України : методичні рекомендації / кол. автор.; за загальною редакцією О. М. Топузова; укл. М. В. Головка. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2023. 187 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-736-7-2023-190>. URL: <https://undip.org.ua/library/diahnostyka-ta-kompensatsiia-osvitnikh-vtrat-u-zahalniy-seredniy-osviti-ukrainy-metodychni-rekomendatsii/>.
5. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень; заст. гол. ред. В. І. Луговий, О. М. Топузов; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва; 2-ге вид, допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
6. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: реалії, досвід, перспективи / методичний poradnik науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2023–2024 навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекиної ; Ін-т педагогіки НАПН України. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2023. 192 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-737-4-2023-192>. URL:

<https://undip.org.ua/library/zahalna-serednia-osvita-ukrainy-v-umovakh-voiennoho-stanu-ta-vidbudovy-realii-dosvid-perspektyvy-metodychni-rekomendatsii/>.

7. Національний освітньо-науковий глосарій / НАПН України ; [уклад.: Луговий Володимир Іларіонович (голова робоч. групи), Топузов Олег Михайлович (заст. голови робоч. групи), Вашуленко Ольга Петрівна (секр. робоч. групи) та ін. ; редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), О. М. Топузов (заст. голови) та ін.]. – Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2018. – 271 с.

8. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців : монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2019. 356 с.

9. Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2021. 80 с.

10. Педагогічна майстерність: розвиток професійно-педагогічної адаптивності та соціальної рефлексії майбутнього вчителя : навч. посіб. / О. М. Топузов, О. В. Малихін, Т. Л. Опалюк ; М-во освіти і науки України. – Київ : Пед. думка, 2018. – 291 с. – Бібліогр. у кінці розд.

11. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика: монографія / О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.; за ред. О. А. Кучерук. Київ: КНТ, 2016. 258 с.

12. Топузов О. М. *Вітальне слово учасникам семінару*. Допрофільна підготовка учнів у сучасній гімназії: стан, проблеми, перспективи: збірник тез Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Київ. 2021. С. 5 –6.

13. Топузов О. М. *Вітання учасникам конференції. Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2020: глобалізований простір інновацій* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 28 травня 2020 р. / НАПН України, Ін-т педагогіки НАПН України ; за заг. ред. О.І. Локшиної. Київ ; Біла Церква : Авторитет, 2020. С. 14.

14. Топузов О. М. Вітання учасникам конференції. Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта — 2021: інновації в освіті в контексті європеїзації та глобалізації: матеріали V Міжнародної наук.-практ. конференції (Київ, 27–28 травня 2021 р.). С. 14 –15.

15. Топузов Олег. Вступне слово. Музейна педагогіка в умовах воєнного стану : збірник матеріалів Міжнародного круглого столу, м. Київ, 26 травня 2022 р. / за наук. ред. С. О. Довгого. — Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2022. С. 29 – 30.

16. Топузов О. М. *Вступне слово*. Музейна педагогіка в умовах пандемії COVID-19 : збірник матеріалів доповідей учасників Всеукраїнського круглого столу, м. Київ, 27 травня 2021 р. С. 13 –14.

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 9 від «29» серпня 2024 р.).

Горошкіна О. М. Українська наукова мова. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) / Горошкіна О. М. [Електронне видання]. – Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2024. –19 с.

Рецензенти:

Богданець-Білокаленко Наталія Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України;

Караман Станіслав Олександрович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка.

Анотація

Навчальна програма спрямована на збагачення особистісного й комунікативного досвіду здобувачів наукового ступеня доктора філософії, їхні наукові інтереси та індивідуальні запити; є гнучкою за змістом; відповідає принципам компетентнісного навчання дорослих. Програма побудована на засадах політики відкритості та прозорості, періодичності перегляду освітніх програм із метою їх удосконалення, забезпечення академічної доброчесності та мобільності. Зміст програми забезпечує достатній рівень розвитку культури мовлення, удосконалення вмінь працювати з різними жанрами текстів наукового стилю, оформляти результати науково-дослідної роботи. Розкриття важливості мовних знань для науковця, засвоєння вимог до наукового тексту, норм наукового стилю, опанування засобами забезпечення дієвості наукового тексту, його впливу на читача або слухача значною мірою забезпечує вивчення дисципліни. З метою вдосконалення культури мовлення навчальним планом підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 01 Освіта за спеціальністю 014 «Середня освіта» передбачено вивчення курсу «Українська наукова мова».

The education program is aimed at enriching the personal and communicative experience of post-graduate students on PhD doctoral research degree program, their research interests and individual needs and requirements; it is flexible in its content; meets the principles of adult competence training.

The program is based on the principles of the policy of openness and transparency, frequency of revision of educational programs in order to improve them, maintaining academic integrity and mobility.

The content of the program provides a sufficient level of development of speech culture, improvement of skills of working with various genres of scientific-style texts, and formalizing the results of research work.

Demonstration of the importance of language knowledge for a scientist, comprehension of the requirements for a scientific text, norms of scientific style, mastering the means of ensuring the effectiveness of a scientific text, its impact on the reader or listener provides for acquisition of the discipline. In order to improve the culture of speech, the curriculum for post-graduate students on PhD doctoral research degree program at the third (educational and scientific) level of higher education in 01 field, notably Training in the specialty 014 "Secondary Education", includes acquisition of the course "Ukrainian scientific language".